

DNMI - RAPPORT

DET NORSKE METEOROLOGISKE INSTITUTT
POSTBOKS 320 BLINDERN 0314 OSLO 3
TELEFON : (02) 60 50 90

ISBN

RAPPORT NR.

3/87 KLIMA

DATO

9.01.1987

TITTEL

PAREGNELIGE EKSTREME NEDBØRVERDIER
FOR LITLEDALSELV (HORDALAND)

UTARBEIDET AV

DAG KRISTOFFERSEN

OPPDRAKSGIVER

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIVERK
VASSDRAGSDIREKTORATET/K. HEGGE, D. LUNDQUIST
OPPDRAKSNR.

SAMMENDRAG

Det er beregnet M1000 og PMP med varighet
2 - 144 timer for nedbørfeltet til Little-
dalselv.

24 timers verdi av M1000 er beregnet til
240 mm og PMP er anslått til 350 mm.

UNDERSKRIFT

Dag Kristoffersen

Dag Kristoffersen
SAKSBEHANDLER

Bjørn Aune

Bjørn Aune
FAGSJEF

PAREGNELIG EKSTREMNEDBØR .

Nedbørfelt : LITLEDALSELV (Hordaland)

1). Normal årsnedbør (verdier fra normalkart): PN ~ 2600 mm .

2). M5(24t)/PN ~ 4.6 % ==> M5(24t) = 120 mm .

3). Påregnelige 24 timers nedbørverdier :

	AR	JFM	AM	JJA	SOND
M5(årstid)/M5(år)	1.00	0.80	0.48	0.66	0.92
M5 (mm)	120	96	58	79	110
M100 (mm)	180	150	95	125	165
M1000 (mm)	240	205	140	180	230
PMP (mm)	350	315	260	290	340-350

4). Påregnelige n-timers nedbørverdier

4.1) Arsverdier

Antall timer (n)	2	6	12	24	48	72	96	120	144
Nedbørforholdstall									
n timer / 24 timer	0.35	0.55	0.75	1.00	1.36	1.56	1.79	1.98	2.18
M100 (mm)	65	100	135	180	245	280	320	355	390
M1000 (mm)	85	130	180	240	325	375	430	475	525
PMP (mm)	120	195	265	350	475	545	625	695	765

4.2) Arstidsverdier : SEPTEMBER - DESEMBER

Antall timer (n)	2	6	12	24	48	72	96	120	144
Nedbørforholdstall									
n timer / 24 timer	0.35	0.55	0.75	1.00	1.36	1.56	1.79	1.98	2.18
M100 (mm)	60	90	125	165	225	255	295	325	360
M1000 (mm)	80	125	175	230	315	360	410	455	500
PMP (mm)	120	185	255	340	460	530	610	675	740

5). Justering fra punkt til areal-verdi.

De gitte verdier gir punktnedbør for et fiktivt "representativt" punkt i feltet . Grovestimat av arealnedbør for felt på ca 62 km² fåes ved å multiplisere punktverdiene med en "arealreduksjonsfaktor" ARF :

Antall timer	2	6	12	24	48	72	96	120	144
FELT 3	0.86	0.91	0.93	0.95	0.96	0.97	0.98	0.98	0.98

6). Nærmeste målestasjon : 4760 Litledal (PN=2021mm) .

7). Maksimal observert døgnnedbør i området : 160 mm (målt ved 4760 Litledal 26/10-1983) .

8). Kommentarer

Det må presiseres at de gitte verdier for MT og PMP er basert på et relativt sparsomt datagrunnlag . Verdiene må derfor betraktes som grovestimat .

1. Metode og definisjoner.

Beskrivelse av fremgangsmåten og bakgrunnsdata for beregningene er gitt i < 1 > og < 2 >.

I denne rapporten blir følgende forkortelser og definisjoner brukt :

Tabell 1. Forkortelser og definisjoner. (Alle nedbørverdier er i mm)

- PN : Normal årlig nedbørhøyde i perioden 1931 - 1960.
- MT : Nedbørverdi med gjennomsnittlig gjentakelsestid en gang i løpet av T år.
- M5 : Nedbørverdi med gjennomsnittlig gjentakelsestid en gang i løpet av 5 år.
- M100 : Nedbørverdi med gjennomsnittlig gjentakelsestid en gang i løpet av 100 år.
- M1000 : Nedbørverdi med gjennomsnittlig gjentakelsestid en gang i løpet av 1000 år.
- PMP : Påregnelig maksimal nedbørverdi.

2. Feltbeskrivelse og datagrunnlag.

Flomberegninger (se bestilling fra NVE ved sjefingeniør K. Hegge / D. Lundquist av 14/11-86 , Appendix A) skal utføres for nedbørfeltet til

Litledalselv i Etneelv-vassdraget . Feltet er på 62 km² .

Det norske meteorologiske institutt (DNMI) har nedbørstasjonen Littedal helt vest i selve nedbørfeltet (se fig.1a) .

Endel data for nærliggende målestasjoner for nedbør er gitt i tab.2 .

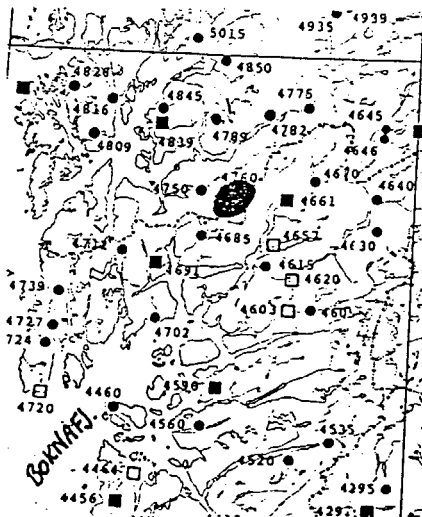

Fig. 1a.

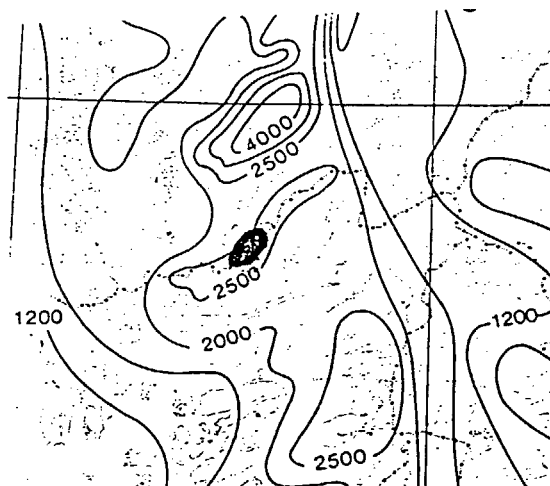

Fig. 1b.

Fig. 1a : Nedbørstasjoner og fig. 1b : Normal årsnedbør (mm) i området rundt feltet til Littedalselv .

Tabell 2. Stasjons- og nedbørdata for målesteder nær feltet til Litledalselv .

Stasjons- nr. navn	Obs.periode fom. - tom.	Hoh. m	PN mm	24 timer			48 timer	
				M5* mm	M5/PN Max obs. mm	Max* obs. mm	M5* mm	Max* obs. mm
4661 Sauda	1928 - d.d.	5	2047	90	4.4	99	118	141
4685 Hundseid i Vik.	1936 - d.d.	156	2650	104	3.9	120	138	180
4750 Etne	1895 - d.d.	35	1785	90	5.0	125	111	162
4760 Litledal	1925 - d.d.	83	2021	97	4.8	160	128	226

* Basert på perioden 1957 - 1985

3. Normal årsnedbør.

Fra kart over normal årsnedbør (fig. 1b), fremgår det at gjennomsnittlig årsnedbør i nedbørfeltet til Litledalselv er ca. 2600 mm .

Normalavløpet (se appendix A) er anslått til ca. 85 - 90 l / skm² (ca. 2700 - 2800 mm/år) .

Når det taes hensyn til fordampning i feltet og oppfangningssvikt i nedbørmålerene , er det et rimelig godt samsvar mellom normal årsnedbør og normal avløpsverdi.

4. 24 timers verdier av M5.

Fra kart som viser fordeling av forholdstallet $M5(24t) / PN$, synes det som om $M5(24t) / PN$ for feltet er ca. 4.5 %.

I tab. 2 er det gjengitt $M5(24t)$ - verdier for perioden 1957 - 1985 for endel stasjoner nær feltet. For nedbørfeltet anslår vi forholdstallet $M5(24t) / PN$ til 4.8 %.

$M5$ -verdiene fra nærmestliggende stasjoner med lang måleserie (se tab. 3) antyder at $M5$ -verdien for den lange serien 1895 - 1985 i snitt ligger ca. 4 % lavere enn serien 1957-1985.

For nedbørfeltet antas det endelig at

$$M5(24t) / PN = 4.8 * 0.96 = 4.6 \%$$

Med normal årsnedbør $PN = 2600$ mm, blir dermed estimert $M5(24t)$ - verdi for feltene : $M5(24t) \sim 2600 * 0.046 = 120$ mm.

5. Påregnelige 24 timers nedbørverdier på års- og årstidsbasis.

Tab. 3 gir en oversikt over forholdstallet mellom årstids- og årsverdier av $M5(24t)$. Ut fra verdiene fra 1957 - 1985, (del A) og verdiene fra de lange nedbørseriene fra området (del B) og kartverdiene fra fig. 10 - 13 i < 1 > (del C), er sannsynlige forholdstall for nedbørfeltet gitt i del D i tab.3.

Tabell 3. Forholdstall (%) mellom årstids- og årsverdier av $M5(24t)$.

Stasjons- nr. navn	$M5(24t)$ mm	$M5(\text{årstid}) / M5(\text{år})$ (%)			
		JFM	AM	JJA	SOND
A					
4661 Sauda	90	79	45	66	93
4685 Hundseid i Vikedal	104	77	48	74	97
4750 Etne	90	78	43	66	90
4760 Litledal	97	74	44	66	94
B					
4661 Sauda (lang serie)	77	69	40	60	90
4750 Etne (l.s.)	86	80	50	66	93
C					
Fig. 10 - 13 i < 1 >	-	80	50	65	92
D					
==> LITLEDALSELV	120	80	48	66	92

Med MS(24t) = 120 mm og forholdstall som angitt i tab. 3, blir påregnelige 24 timers nedbørverdier for feltet til Litledalselv som vist i tab.4 .

Tabell 4. Påregnelige 24 timers nedbørverdier.

	AR	JFM	AM	JJA	SOND
MS(årstid)/MS(år)	1.00	0.80	0.48	0.66	0.92
M5 (mm)	120	96	58	79	110
M100 (mm)	180	150	95	125	165
M1000 (mm)	240	205	140	180	230
PMP (mm)	350	315	260	290	340-350

6. Ars- og årstidsverdier av M100, M1000 og PMP for ulike varigheter.

6.1 Arsverdier.

Verdier for forholdstall mellom påregnelig nedbør i løpet av n timer og i løpet av 24 timer er gitt i tab.2 i < 1 >. For et felt med årsnedbør PN ~ 2600 mm blir verdiene som angitt i tab. 5.

Tabell 5. Arsverdier.

Antall timer (n)	2	6	12	24	48	72	96	120	144
Nedbørforholdstall									
n timer / 24 timer	0.35	0.55	0.75	1.00	1.36	1.56	1.79	1.98	2.18
M100 (mm)	65	100	135	180	245	280	320	355	390
M1000 (mm)	85	130	180	240	325	375	430	475	525
PMP (mm)	120	195	265	350	475	545	625	695	765

6.2 Arstidsverdier : September - Desember

Dersom det antas at nedbørforholdstallene for perioden sep.- des. er de samme som for årsverdiene, fåes verdier som angitt i tab. 6.

Tabell 6. Arstidsverdier : September - Desember .

Antall timer (n)	2	6	12	24	48	72	96	120	144
Nedbørforholdstall									
n timer / 24 timer	0.35	0.55	0.75	1.00	1.36	1.56	1.79	1.98	2.18
M100 (mm)	60	90	125	165	225	255	295	325	360
M1000 (mm)	80	125	175	230	315	360	410	455	500
PMP (mm)	120	185	255	340	460	530	610	675	740

Beregninger for de andre sesongene kan gjøres på samme måte ved å bruke nedbørsforholdstall på respektive sesongers verdier av M100 , M1000 og PMP .

7. Justering for arealstørrelse.

Verdiene presentert ovenfor gir punktnedbør for et fiktivt " representativt " punkt i feltet . Disse verdiene må justeres dersom de skal brukes som arealestimat. Størrelsen på denne justeringsfaktoren vil avhenge av blant annet feltstørrelse , varighet, gjentakelsestid og typisk nedbørmønster for feltet ; og kan bare fastsettes på grunnlag av detaljerte analyser av en del observerte ekstreme nedbørepisoder i det aktuelle felt .

Et grovanslag for innflytelsen av feltstørrelse og varighet kan fåes ved å bruke data fra f.eks. NERC - rapporten < 3 > . For et felt på ca. 62 km², fåes ifølge < 3 > følgende arealreduksjons-faktorer (ARF) :

Tabell 7. Arealreduksjonsfaktor for felt på 62 km².

Antall timer	2	6	12	24	48	72	96	120	144
ARF	0.86	0.91	0.93	0.95	0.96	0.97	0.98	0.98	0.98

8. Observerte og påregnelige maksimale nedbørverdier i området .

Høyeste observerte 1-døgnsverdi for de nærmestliggende stasjoner er 160 mm målt ved 4760 Litledal den 26/10-1983 .
Høyeste 2-døgnsverdi er 226 mm målt ved Litledal 27/10-1983 (det ble målt 66 mm den 27/10) .
Observerte og påregnelige maksimale nedbørverdier i løpet av ett og to døgn for 4760 Litledal i perioden 1957-85 er gitt i Appendix B .
Metodene som er benyttet for beregning av påregnelige ekstremverdier (Gumbel , NERC og Hershfield) er beskrevet i <1> .

NB ! Det må presiseres at de beregnede påregnelige verdier gjelder for vilkårlige 24 timers verdier, mens de observerte er målt i løpet av et fiksert nedbørdøgn (kl. 07 - 07 eller kl. 08 - 08).

9. Korttidsnedbør.

Nærmeste målested med registrerende nedbørmåler (Plumatic vippepluviograf) er 4789 Opstveit , cirka 20 km NNV av nedbørfeltet til Litledalselv . Data fra norske Plumatic-stasjoner blir presentert i <4> .

10. Sluttord.

De beregnede verdier for MT og PMP er basert på et relativt sparsomt datagrunnlag . De må derfor betraktes som grovestimat .

11. Litteratur.

- < 1 > Førland E.J. 1984 Påregnelige ekstreme nedbørverdier.
DNMI - Fagrapport nr. 3 / 84 KLIMA.
- < 2 > Førland E.J. 1984 Ekstrem nedbør i løpet av 1 - 30 døgn
Iden K.A. DNMI - Fagrapport nr. 4 / 84 KLIMA.
- < 3 > NERC 1975 Flood Studies Report, Vol. II.
Meteorological Studies.
Natural Environment Research Council,
London.
- < 4 > Aune B. 1986 Plumatic - målinger (Arbeidstittel).
Iden K.A. DNMI (In manus)

NORGES
VASSDRAGS- OG ENERGIVERK
VASSDRAGSDIREKTORATET
HYDROLOGISK AVDELING

Vår ref.

Vår dato

Side

/86-V DL/jl

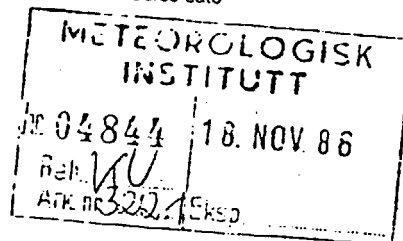
14.11.86

1 (1)

Deres ref.

Deres dato

DNMI
Postboks 320 Blindern
0314 OSLO 3

BESTILLING AV EKSTREME NEDBØRDATA

Herved bestilles opplysninger om ekstrem nedbør, herunder påregnelig maksimal nedbør for Litledalselv i Etneelv-vassdraget. Totalt feltareal er 62 km² og området er avmerket på vedlagte kart (vedlegg 1). Kopi av kart i målestokk 1:50 000 er også vedlagt (vedlegg 2), med 600- og 900-kotene fremhevet.

Vi håper på en snarlig behandling.

Med hilsen

K. Hegge
K. Hegge
sjefingeniør
(Etter fullmakt)

D. Lundquist
D. Lundquist

Vedlegg

Sak

Normalaukløp for Litledalselv i Etneelv-vassdraget

Normalaukløpet for hele feltet ligger i intervallet
85-90 L/s.km², dvs. 2700-2800 mm pr. år

DET NORSKE METEOROLOGISKE INSTITUTT

06.01.1987 kl. 1512

STASJON : 4760 LITLEDAL

DATAGRUNNLAG : 1957 - 1985

Påregnelige og observerte maksimale nedbørhøyder (mm) i løpet av 1 døgn.

Gjentagelses- tid (år)	~ Beregnings- metode	~ ARS- VERDI	ARSTIDSVERDIER			
			~ jan-mar	~ apr-mai	~ jun-aug	~ sep-des
5	~ GUMBEL	~ 106	~ 76	~ 45	~ 67	~ 101
10	~ GUMBEL	~ 122	~ 90	~ 53	~ 78	~ 119
50	~ GUMBEL	~ 157	~ 122	~ 70	~ 102	~ 158
100	~ GUMBEL	~ 172	~ 136	~ 77	~ 112	~ 175
1000	~ GUMBEL	~ 226	~ 184	~ 104	~ 148	~ 235
5	~ NERC	~ 97	~ 72	~ 43	~ 64	~ 92
50	~ NERC	~ 139	~ 107	~ 68	~ 96	~ 131
100	~ NERC	~ 155	~ 120	~ 77	~ 108	~ 146
1000	~ NERC	~ 217	~ 174	~ 119	~ 159	~ 207
PMP	~ NERC	~ 349	~ 303	~ 231	~ 285	~ 339
PMP	~ HERSHFIELD	~ 291	~	~	~	~
Tre høyeste obs. verdier (årstall)		~ 159.5 (1983)	~ 89.3 (1985)	~ 50.8 (1967)	~ 85.3 (1979)	~ 159.5 (1983)
		~ 102.0	~ 82.5	~ 49.5	~ 68.2	~ 102.0
		~ 100.5	~ 79.8	~ 47.0	~ 65.0	~ 100.5
Middelverdier av max.		~ 75.4	~ 50.4	~ 30.5	~ 46.4	~ 69.2
Standardavvik av max.		~ 21.0	~ 19.1	~ 10.4	~ 14.4	~ 23.4

Påregnelige og observerte maksimale nedbørhøyder (mm) i løpet av 2 døgn.

Gjentagelses- tid (år)	~ Beregnings- metode	~ ARS- VERDI	ARSTIDSVERDIER			
			~ jan-mar	~ apr-mai	~ jun-aug	~ sep-des
5	~ GUMBEL	~ 138	~ 103	~ 58	~ 83	~ 131
10	~ GUMBEL	~ 160	~ 124	~ 67	~ 94	~ 154
50	~ GUMBEL	~ 210	~ 170	~ 88	~ 119	~ 206
100	~ GUMBEL	~ 230	~ 189	~ 97	~ 129	~ 228
1000	~ GUMBEL	~ 304	~ 258	~ 129	~ 166	~ 305
5	~ NERC	~ 128	~ 97	~ 56	~ 80	~ 120
50	~ NERC	~ 175	~ 137	~ 84	~ 115	~ 165
100	~ NERC	~ 191	~ 152	~ 95	~ 129	~ 181
1000	~ NERC	~ 259	~ 211	~ 139	~ 183	~ 246
PMP	~ NERC	~ 371	~ 333	~ 254	~ 305	~ 363
Tre høyeste obs. verdier (årstall)		~ 226.1 (1983)	~ 150.5 (1981)	~ 84.3 (1976)	~ 100.8 (1979)	~ 226.1 (1983)
		~ 151.8	~ 127.7	~ 60.7	~ 91.8	~ 151.8
		~ 150.5	~ 118.5	~ 60.2	~ 91.3	~ 127.5
Middelverdier av max.		~ 105.3	~ 73.7	~ 43.4	~ 65.7	~ 97.1
Standardavvik av max.		~ 31.7	~ 29.4	~ 13.6	~ 16.0	~ 33.2